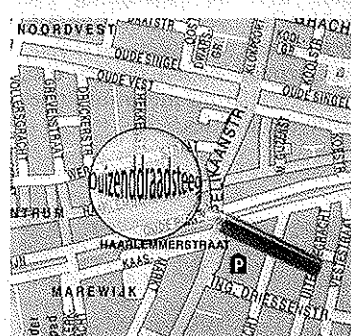

Overal raad op weten

DUIZENDDRAADSTEEG

Waar komt de naam Lombardsteeg vandaan? Waarom heeft Leiden een Schagensteeg? Wie woonde er in de Bouwelouwensteeg? Waar heeft de Spijkerboorsteeg zijn naam aan te danken? Hoeveel Molensteegen waren er vroeger in Leiden? Op deze en andere priemende vragen geeft de historische serie Langs Leidse Stegen een antwoord. Vandaag: de Duizenddraadsteeg.

De Duizenddraadsteeg loopt van de Haarlemmerstraat naar de Van der Werfstraat. Vroeger liep hij verder door, helemaal door tot aan de Oude Vest. Hij bestond toen uit twee delen die werden gescheiden door de Marecorpse Achtergracht, de huidige Van der Werfstraat. Het deel aan de kant van de Oude Vest heette de Lange Duizenddraadsteeg, het deel aan de kant van de Haarlemmerstraat de Korte Duizenddraadsteeg.

Aan de Marecorpse Achtergracht lag sinds 1474 het nonnenklooster Nazareth. Nadat de nonnen een eeuw later naar veiliger oorden gevlucht waren, diende het voormalige klooster tijdelijk voor de verpleging van leprozen. In 1590 werd het klooster opgesplitst in een groot aantal kleine woningen. De grote hoeveelheid bewoners in deze wirwar aan huisjes zorgde ervoor dat het complex al gauw de bijnaam Het Mierennest kreeg.

In 1862 verkocht de gemeente de Lange Duizenddraadsteeg aan brouwerij De Posthoorn en azijnmakerij De Twee Sleutels, die samen de hoofdbewoners van dit deel van de steeg waren. Zij sloten hun nieuwe bezit op last van de gemeente aan weerszijde af met een ijzeren hek. Dit zorgde ervoor dat de steeg eerst in de volksmond en later ook officieel de naam Hekkensteeg kreeg en dat de naam Lange Duizenddraadsteeg langzamerhand uit het taalgebruik verdween.

Daarna was de weg vrij om de Korte Duizenddraadsteeg om te dopen tot Duizenddraadsteeg, maar dat proces ging wat langzamer. Tot in de jaren zestig van de vorige eeuw vinden we in de krant nog regelmatig de naam Korte Duizenddraadsteeg, terwijl er dan al lang geen sprake meer is van een bijbehorende Lange Duizenddraadsteeg.

De naam van de Duizenddraadsteeg lijkt te verwijzen

naar de Leidse lakenindustrie. Misschien dat daar draad gesponnen werd om het Leidse laken van te weven? Als we echter naar de oudste vermeldingen van de steeg kijken, zien we dat de steeg daar de Duizenddraadsteeg genoemd wordt, wat wijst op duizend raden, en geen draad. Dezelfde spelling met slechts één d vinden we in de middeleeuwse Duizenddraadbrug over de Marecorpse Achtergracht en in de eveneens middeleeuwse Duizenddraadtoeren op de vestwal bij de Oude Vest.

De gangbare verklaring voor deze naam is dat hij verwijst naar iemand die eind veertiende, begin vijftiende eeuw in deze steeg woonde. Die persoon zou dan de bijnaam Duizenddraad hebben gehad, bijvoorbeeld omdat hij overal raad op wist, of, wat ook vaak voorkomt in bijnamen, omdat hij altijd net deed alsof hij overal raad op wist. Hoewel het een plausibele veronderstelling is, zijn er helaas nog geen bronnen gevonden die dit kunnen bevestigen. In elk geval is de huidige naam Duizenddraadsteeg met twee d's dus eigenlijk verkeerd, en zou de steeg officieel de Duizenddraadsteeg moeten heten.

TANNEKE SCHOONHEIM

dr. Schoonheim werkt op Instituut voor Nederlandse Lexicologie in Leiden.
Reageren: tanneke.schoonheim@inl.nl

